

Razmerje med konkurenčnim pravom
EU in konkurenčnim pravom držav članic:
kdaj morajo nacionalni organi uporabiti
konkurenčno pravo EU?

Prof.dr. Matjaž Tratnik
Pravna fakulteta
Univerza v Mariboru

Pristojnost in uporaba konkurenčnega prava v antitrustu

- Nacionalna telesa za varstvo konkurence (agencija) in nacionalna sodišča
- Komisija in Sodišče EU
- Nacionalno konkurenčno pravo (ZPomK-1)
- Konkurenčno pravo EU (člena 101 in 102 PDEU)
- Kdo je pristojen?
- Katero pravo mora uporabiti nacionalni organ?

Uredba 1/2003, čl. 3(1)

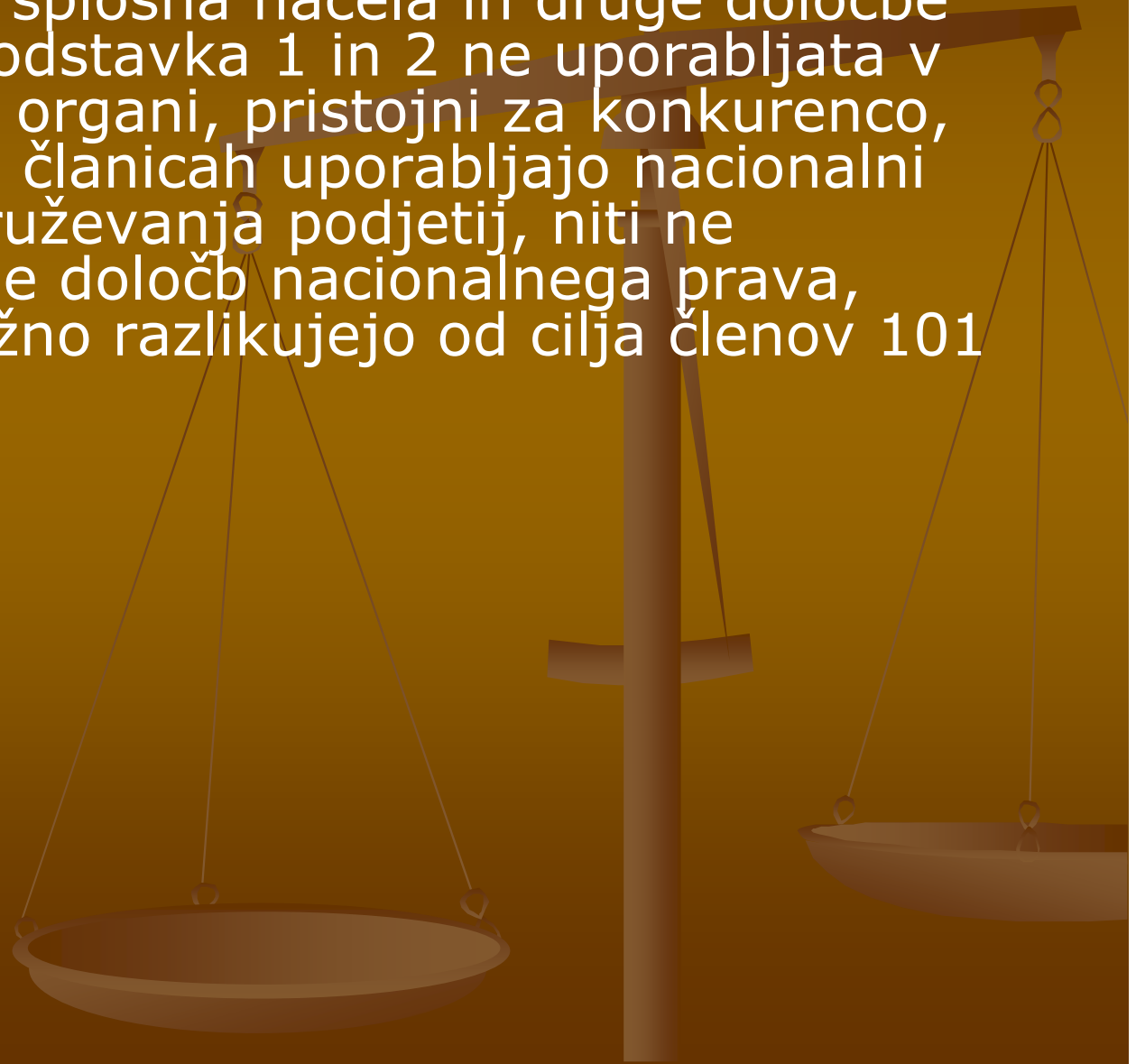
- 1. Kadar organi, pristojni za konkurenco v državah članicah, ali nacionalna sodišča uporabljajo nacionalno zakonodajo o konkurenci za sporazume, sklepe podjetniških združenj ali za usklajena ravnanja v smislu člena 101(1) Pogodbe, **ki lahko vplivajo na trgovanje med državami članicami v smislu navedene določbe, uporabljajo za te sporazume, sklepe ali usklajena ravnanja tudi člen 101 Pogodbe.** Kadar organi, pristojni za konkurenco v državah članicah, ali nacionalna sodišča uporabljajo nacionalno zakonodajo o konkurenci za zlorabo, ki je prepovedana s členom 102 Pogodbe, **uporabljajo tudi člen 102 Pogodbe.**

Prednost ima pravo EU

- Člen 3(2) uredbe 1/2003:
- 2. **Uporaba nacionalne zakonodaje o konkurenci ne sme voditi k prepovedi**, sporazumov, sklepov podjetniških združenj ali usklajenih ravnanj, ki lahko vplivajo na trgovanje med državami članicami, a ne omejujejo konkurence v smislu člena 101(1) Pogodbe, ali izpolnjujejo pogoje iz člena 101(3) Pogodbe, ali jih ureja Uredba o uporabi člena 101 (3) Pogodbe.
- Državam članicam ta uredba ne sme preprečevati, da na svojem ozemlju sprejmejo in uporabljajo strožjo nacionalno zakonodajo, ki preprečuje ali preganja enostransko ravnanje, v katero so vpletena podjetja.

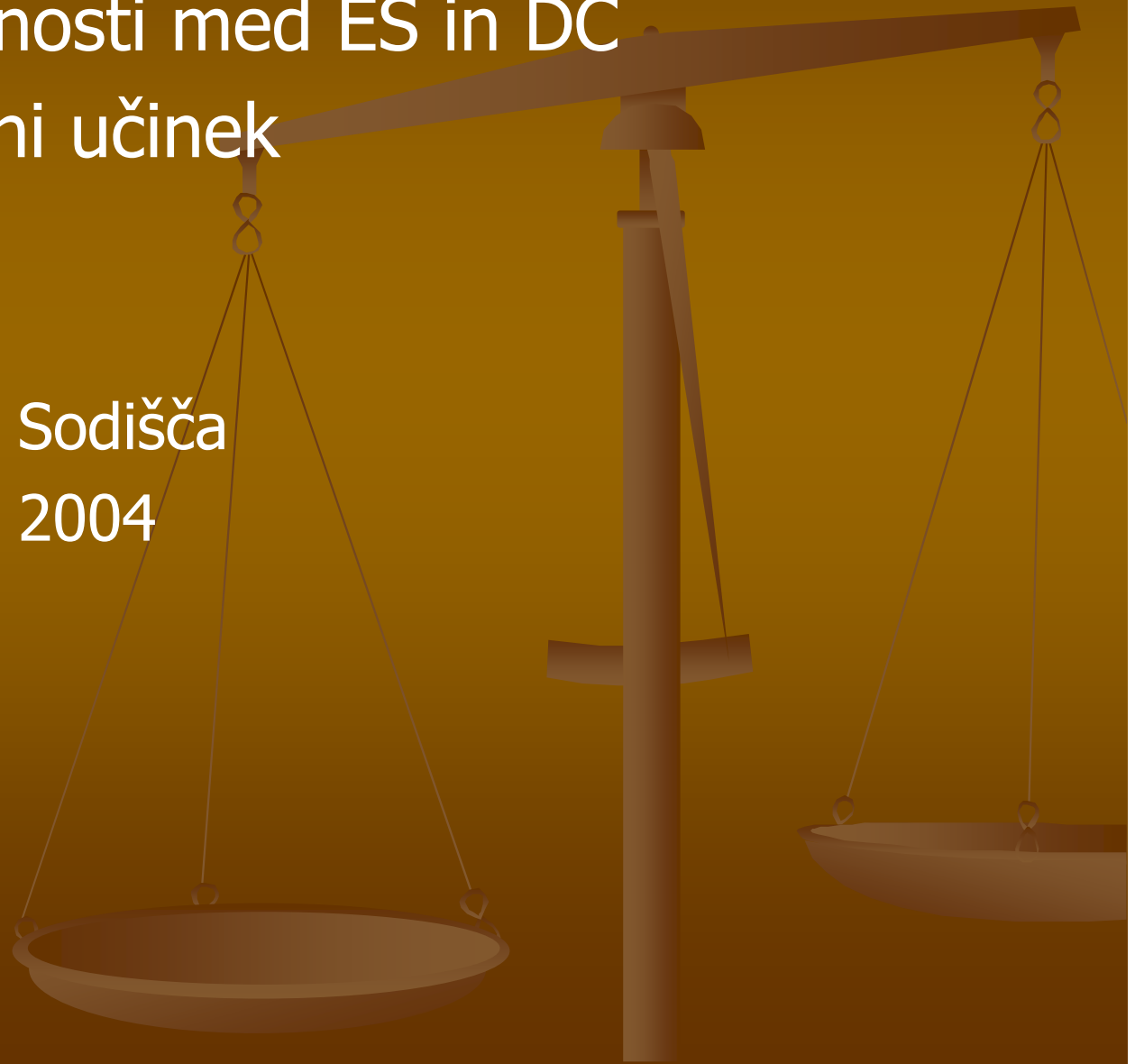
Uredba 1/2003 čl. 3(3)

- 3. Brez poseganja v splošna načela in druge določbe prava Skupnosti se odstavka 1 in 2 ne uporabljata v primerih, pri katerih organi, pristojni za konkurenco, in sodišča v državah članicah uporabljajo nacionalni zakon o nadzoru združevanja podjetij, niti ne preprečujeta uporabe določb nacionalnega prava, katerih cilji se pretežno razlikujejo od cilja členov 101 in 102 Pogodbe.

Trgovina med DČ

- Razmejitev pristojnosti med ES in DČ
- Minimalen čezmejni učinek
- Viri:
  - 101, 102PDEU
  - Praksa Komisije in Sodišča
  - Sporočilo Komisije 2004

Člen 101(1) PDEU

- Kot nezdržljivi s skupnim trgom so prepovedani vsi sporazumi med podjetji, sklepi podjetniških združenj in usklajena ravnanja, ki bi lahko prizadeli trgovino med državami članicami in katerih cilj oziroma posledica je preprečevanje, omejevanje ali izkrivljanje konkurence na skupnem trgu, zlasti tisti, ki: ...

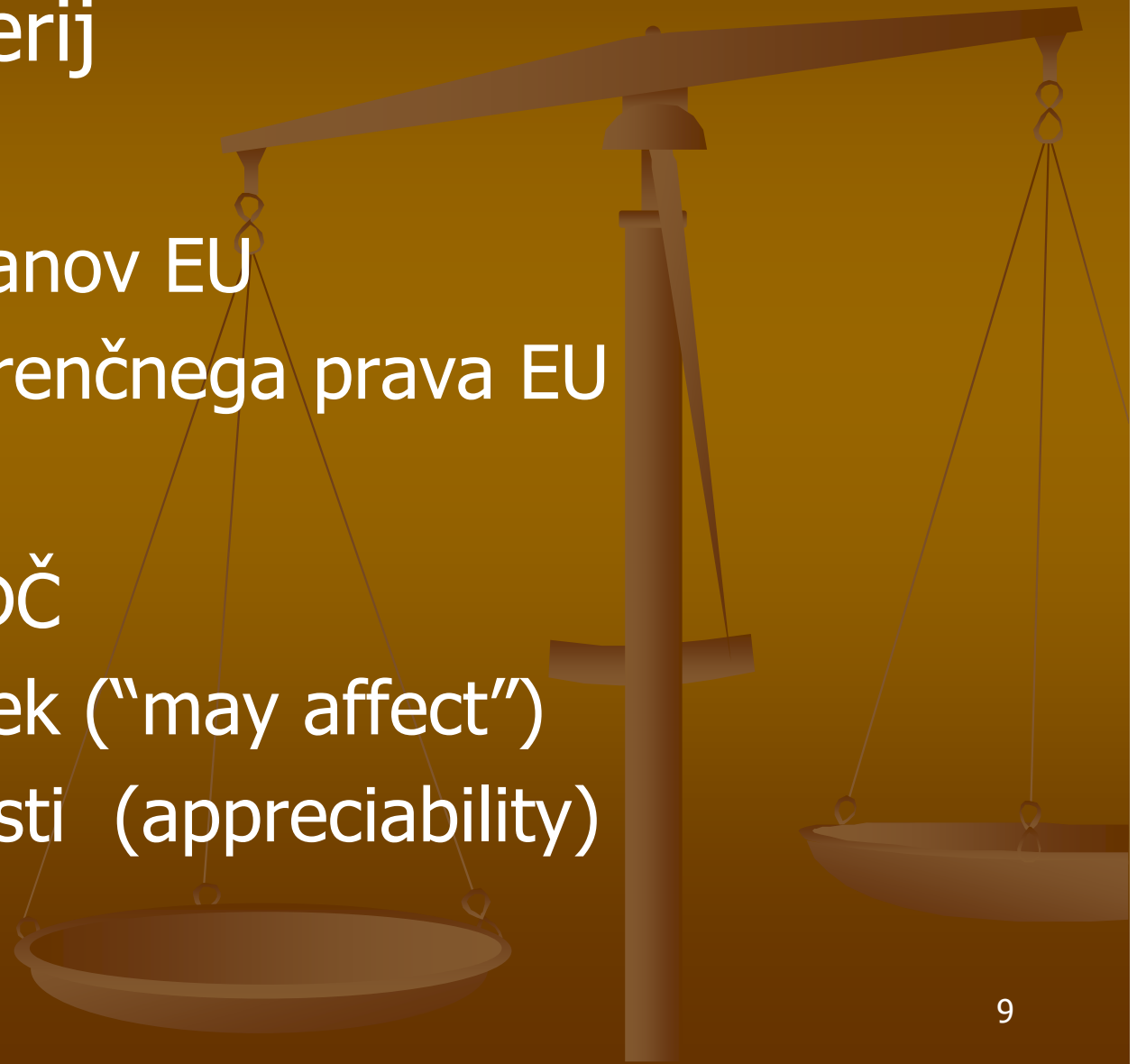
Člen 102 PDEU

- *Kot nezdružljiva s skupnim (notranjim) trgom je prepovedana vsaka zloraba prevladujočega položaja enega ali več podjetij na skupnem (notranjem) trgu ali njegovem znatnem delu, **kolikor bi lahko prizadela trgovino med državami članicami.***

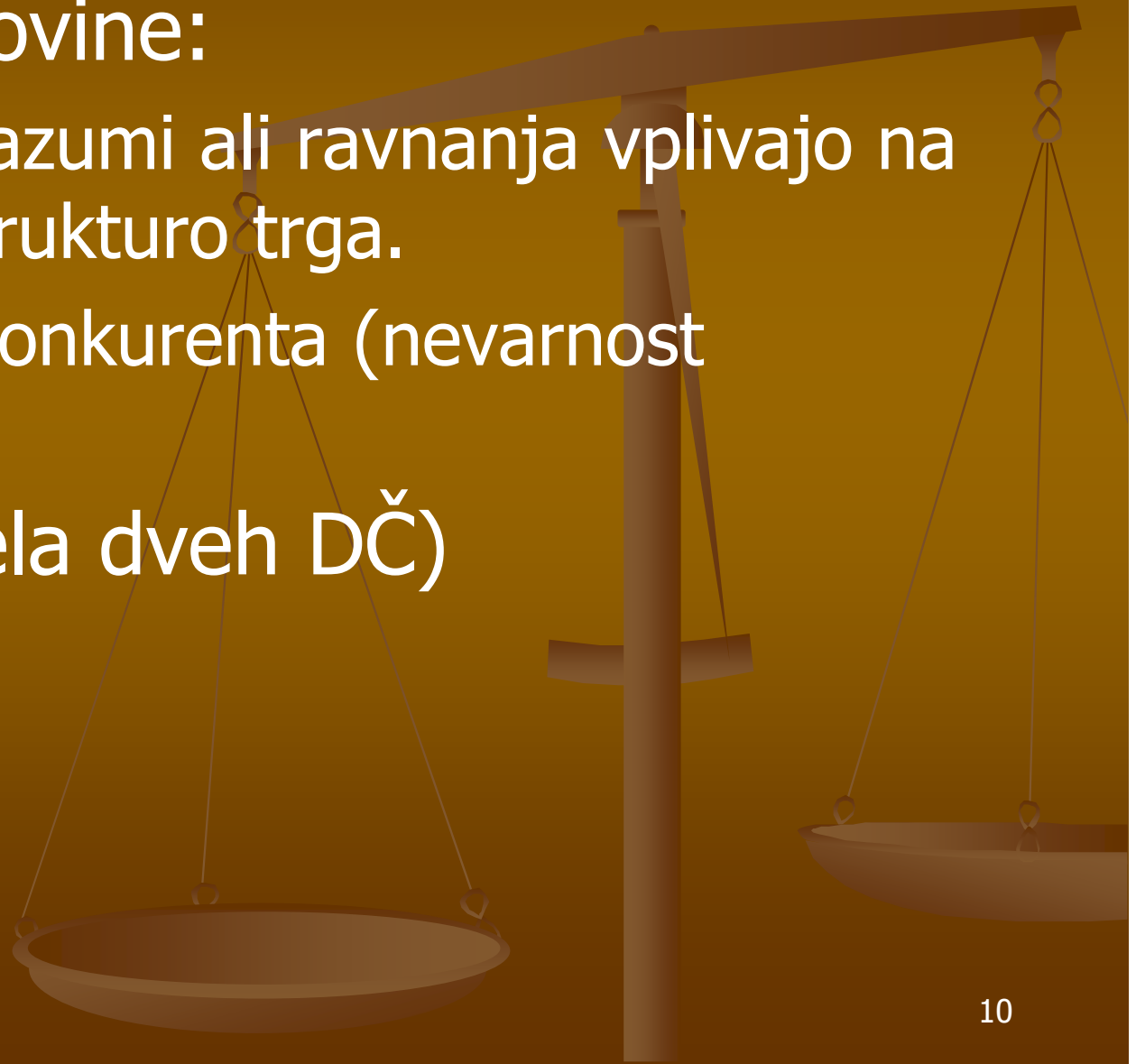
Vpliv na trgovino med DČ

- Avtonomen kriterij
- Določa spekter:
  - Pristojnosti organov EU
  - Uporabe konkurenčnega prava EU
- Elementi:
  - Trgovina med DČ
  - Lahko ima učinek ("may affect")
  - koncept znatnosti (appreciability)

Trgovina med DČ

- Širok pojem trgovine:
  - Primeri ko sporazumi ali ravnanja vplivajo na konkurenčno strukturo trga.
  - Npr.: izločitev konkurenta (nevarnost zadostuje)
- Vsaj dve DČ (dela dveh DČ)

“Lahko vpliva”

- SODIŠČE: *Z razumno stopnjo verjetnosti se predvidi, ali lahko ima sporazum ali ravnanje neposredni, posredni, dejanski ali potencialni vpliv na vzorec trgovanja med DC.*
- Narava sporazuma oz. ravnanja
  - Cenovno dogovarjanje, delitev trgov
- Narava proizvodov
- Položaj udeleženih podjetij na trgu
- Pravne in dejanske okoliščine
  - Eksterne vstopne/izstopne ovire

Vpliv na vzorec trgovanja

- Nevtralen pojem
- Posreden ali neposreden dejanski ali potencialen vpliv na vzorec trgovanja
  - Neposreden (npr.: sporazum o delitvi trgov)
  - Posreden (proizvodi povezani s proizvodi ki so predmet sporazuma)
  - Dejanski (prepoved izvoza)
  - Potencialen
    - Dovolj visoka stopnja verjetnosti
    - Pričakovanja glede bodočega razvoja trgovanja

Koncept znatnosti

- Kvantitativen element
- Narava sporazuma
- Narava proizvodov
- Zlasti položaj in pomen udeležениh podjetij –
- Not appreciably affecting trade (NAAT) domneve v korist SME:
  - Relativen kriterij: tržni delež (5%)
  - Absoluten kriterij: letni promet (40 mio EUR)
- Ekonomski in pravni kontekst
  - Kumulativni učinki vertikalnih sporazumov

Sporazumi ki se nanašajo na več DČ

- Skoraj vedno izpolnjen pogoj vpliva na trgovino med DČ
- Sporazumi glede uvoza/izvoza
  - Neposreden vpliv na trgovanje med DČ (Kerpen & Kerpen - cement)
- Karteli ki pokrivajo več DČ
  - Že po naravi lahko vplivajo na trgovanje med DČ
  - Praviloma med podjetji z velikim tržnimi deleži

Sporazumi ki se nanašajo na več DČ

- Horizontalni sporazumu o sodelovanju
  - Proizvodnja ali distribucija
  - "Joint ventures"
  - Upoštevanje prometa matera in hčera skupaj
- Vertikalni sporazumi
  - Mreže selektivne distribucije
  - Ekskuzivna nabava/prodaja
  - Blokadni učinki
  - Resale price maintenance (RPM)

Zlorabe ki se nanašajo na več DČ

- Izključevalne zlorabe in izkoriščevalske zlorabe
  - Sporazum (tudi 101 PDEU) ali
  - Enostransko ravnanje (samo 102 PDEU)
  - Kriterij vpliva na trgovino med DČ praviloma izpolnjen, če je dominantno podjetje aktivno v več DČ

Sporazumi, ki se nanašajo na eno DČ

- Detaljnější analiza
- Karteli ki pokrivajo eno DČ
  - Horizontalni karteli praviloma lahko vplivajo na trgovanje med DČ.
  - Delitev notranjega trga po mejah med DČ (Consten & Grundig)
  - Načelo prednosti na domačem trgu

Sporazumi, ki se nanašajo na eno DČ

- Horizontalni sporazumi o sodelovanju
  - Blokadni učinki (standardizacije, certifikati)
- Vertikalni sporazumi ki pokrivajo eno DČ
  - Otežitev dostopa do trga te DČ
- Delitev notranjega trga po nacionalnih mejah
- Ekskluzivnen nakupne obveznosti do domačih dobaviteljev (Delimitis)
- Resale price maintenance

Sporazumi ki se nanašajo na del DČ

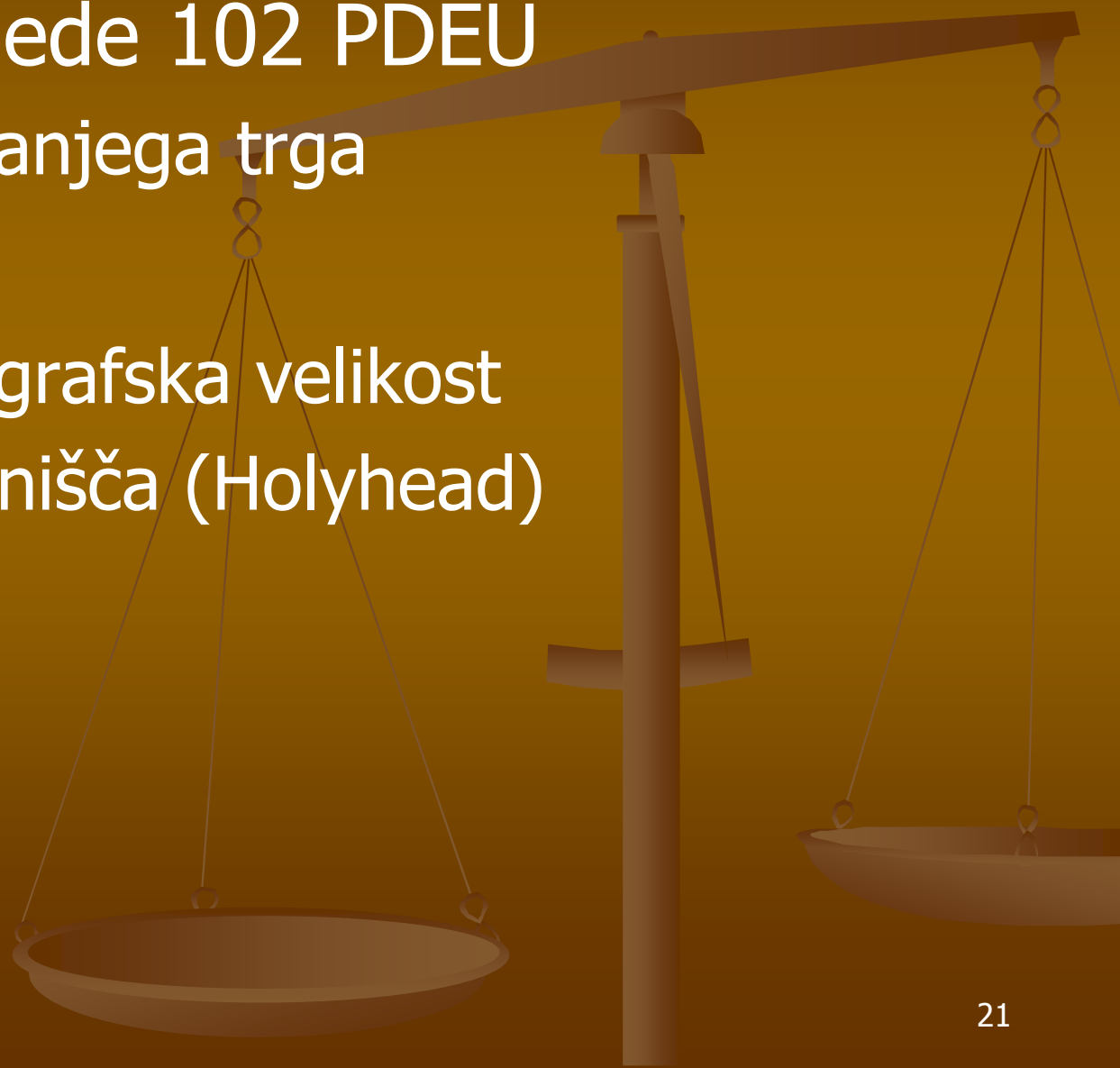
- Enaka obravnava kot pri sporazumih, ki pokrivajo celotno DČ
- Pri kriteriju znatnosti je treba upoštevati kolikšen del DČ pokriva sporazum
- Primerjava med prometom v obravnavanem delu in prometom v celotni DČ
  - Na kolikšen delež (promet) nacionalnega trga se nanaša omejitev?
  - Lokalni trgi (po naravi) praviloma ne
- Sodna praksa glede "znatnega dela skupnega trga" iz 102. člena

Zlorabe, ki se nanašajo na eno DČ

- Oteževanje vstopa na trg konkurentom iz drugih DČ (lojalnostni rabati – Michelin)
- Ekskluzivna nakupna obveznost (Rennet)
- Izrivanje nevarnega konkurenta s trga
- Diskriminatorne cene

Zlorabe, ki se nanašajo na del DČ

- Sodna praksa glede 102 PDEU
  - Znaten del notranjega trga
- Velikost trga
  - Promet, ne geografska velikost
  - Letališča, pristanišča (Holyhead)

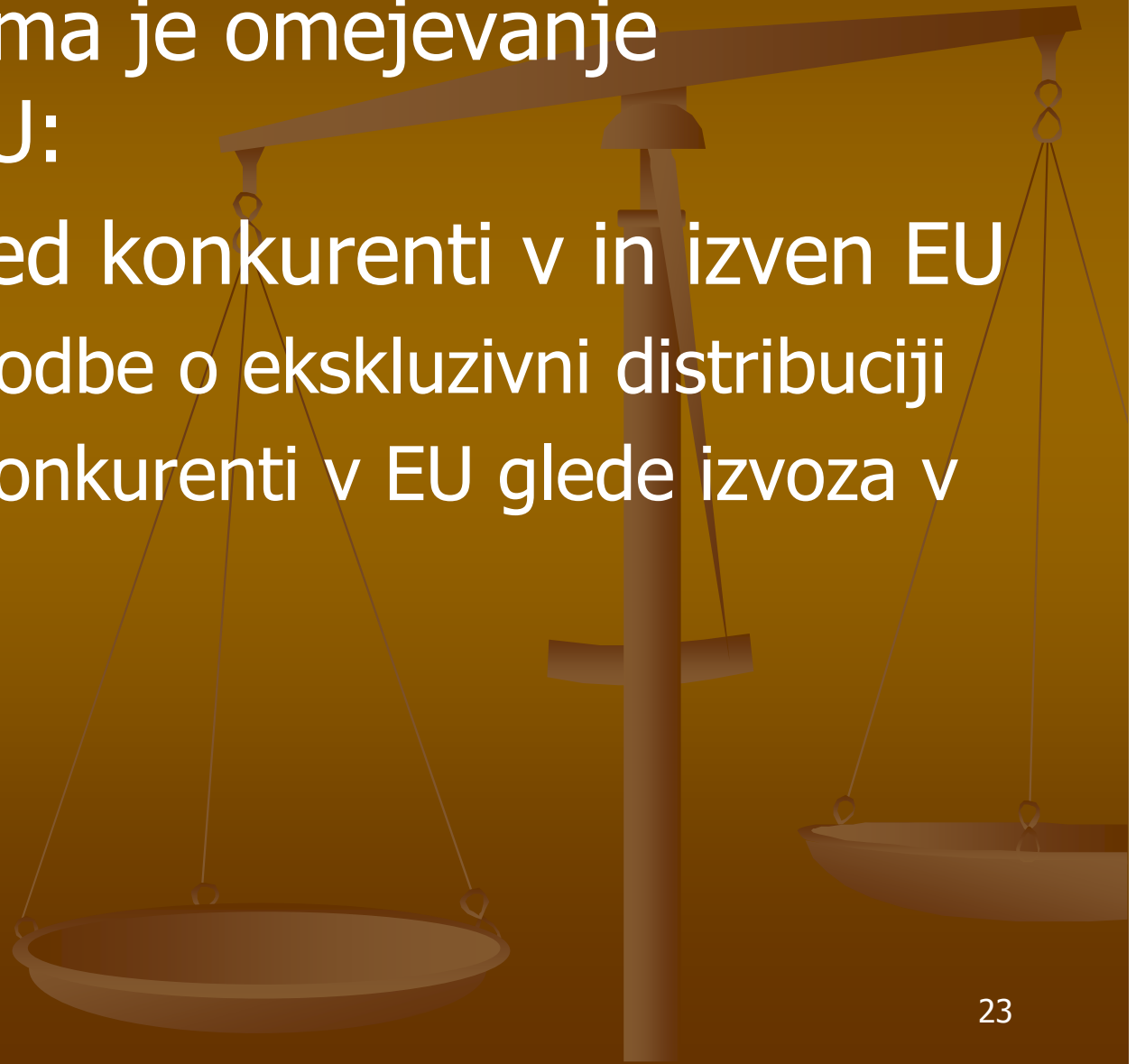

Sporazumi in ravnanja glede podjetij v tretjih državah

- Uporaba 101 in 102 PDEU ni pogojena s sedežem podjetij v EU -- ekstrateritorialnost
- Dovolj je:
  - Učinki ravnanja/sporazuma v EU
  - Implementacija sporazuma v EU
- Uvoz v eno DČ zadostuje

Sporazumi in ravnanja glede podjetij v tretjih državah

- Namen sporazuma je omejevanje konkurence v EU:
- Delitev trgov med konkurenti v in izven EU
  - Recipročne pogodbe o ekskluzivni distribuciji
  - Dogovor med konkurenti v EU glede izvoza v tretje države

Namen ni omejevanje konkurence v EU

- Podrobnejša analiza
- Npr.: dogovor o prepovedi reeksporta v EU
  - Upoštevna razlika med cenami v EU in v tretji državi
  - Dovolj velika količina izvoženih produktov

